

Handläggare
Eva Tornberg
telefon: 08 508 25 618
Maj-Stina Samuelsson
telefon: 08 508 25 623

Till
Socialnämnden

Granskning av den sociala barn- och ungdomsvården vid Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning

Förvaltningens förslag till beslut

(1 bilaga)

1. Socialnämnden godkänner socialtjänstinspektörernas rapport
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Fredrik Jurdell
Avdelningschef

Sammanfattning

Socialtjänstinspektörernas uppgift är att granska kvaliteten och rättssäkerheten i individ- och familjeomsorgens verksamheter ur ett brukarperspektiv. Sedan hösten 2012 pågår granskning av myndighetsutövningen vid den sociala barn- och ungdomsvården vid stadsdelsförvaltningarna. Denna rapport omfattar granskning av den sociala barn- och ungdomsvården vid Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning.

Ärendets beredning

Ärendet har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Bakgrund

Socialtjänstinspektörerna har till uppgift att granska stadens verksamheter inom individ och familjeomsorgen ur ett brukarperspektiv med avseende på kvalitet och rättssäkerhet för den enskilde. Arbetet utgår från en instruktion antagen av socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden i mars 2010. Granskningen ska vara ett komplement till annan kvalitetsuppföljning för att säkerställa en god och likvärdig kvalitet i verksamheterna. Lagstiftningen, kommunfullmäktiges mål, specifika nämndmål, stadens riktlinjer och stadens Vision 2030 är styrande för inspektörernas arbete.

Socialtjänstinspektörernas verksamhetsinriktning och mål är att ”stadens insatser inom individ och familjeomsorgen ska vara av god och jämn kvalitet, den enskilde ska få likvärdig bedömning oavsett var i staden ärendet behandlas”.

Sedan hösten 2012 pågår granskning av den myndighetsutövande verksamheten inom stadens sociala barn- och ungdomsvård. Den föreliggande rapporten innefattar granskning av myndighetsutövningen vid Utredningsenheten barn och unga inom Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd.

Granskningsmodell

Socialtjänstinspektörerna har tidigare utarbetat en granskningsmodell som bygger på lagstiftningens bestämmelser om god kvalitet.¹ Modellen innehåller sju områden: Utgångspunkter, Avgränsning, Faser i granskningsarbetet, Frågeställningar/Frågor, Genomförande, Analys och Uppföljning.

Kvalitetsparagrafen i socialtjänstlagen

3 kap 3 § SoL² ”Insatser inom socialtjänsten skall vara av god kvalitet. För utförandet av uppgifter inom socialtjänsten skall det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Kvaliteten i verksamheten skall systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras”.

¹ Socialtjänstinspektörernas årsrapport 2010

² Socialtjänstlagen

Genomförande

Granskningen har genomförts med utgångspunkt från granskningsmodellen. För denna granskning har även två övergripande frågeställningar formulerats:

1. Hur beaktas barnets bästa?
2. Hur tillgodoses barnets rättigheter?

Granskningsarbetet inleddes med informationsmöten med ledning och personalgrupper. Information samlades in om stadsdelsförvaltningens organisation och verksamhet. Därefter genomfördes granskning av förhandsbedömningen av ett slumpmässigt urval av de anmälningar som inkom till stadsdelsförvaltningen under andra halvåret 2012 och första halvåret 2013 och som ledde till ställningstagande/beslut att inte inleda barnavårdsutredning. Granskning genomfördes också av ett antal barnavårdsutredningar som avslutats under samma period. Deltagande i ärendediskussioner och andra verksamhetsmöten ingick också i granskningen. Socialsekreterare fick besvara enkäter och deltog i en fokusgrupp. Intervjuer genomfördes med mottagningsgruppen och möte hölls med ledningen om verksamhetens kvalitetsarbete. Det insamlade materialet har sammanställts, analyserats och återkopplats till verksamheten. Slutligen avlämnas rapport till socialnämnden och skickas för kännedom till respektive stadsdelsnämnd.

Granskning av den sociala barn- och ungdomsvården vid Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning

Områdesfakta Hässelby-Vällingby³

Hässelby-Vällingby har ca 68 000 invånare. Här bor drygt 8 500 familjer med barn under 18 år.⁴ 40 procent av befolkningen har utländsk bakgrund. Andelen förvärvsarbetande i åldersgruppen 20-64 år är 71 procent och medelinkomsten för familjer med hemmaboende barn är nära 500 000kr per år⁵. 5,3 procent av befolkningen uppstår ekonomiskt bistånd. Arbetslösheten är 5,2 procent. Vårterminen 2011 var 88,3 procent av eleverna som gick ut årskurs 9 behöriga till gymnasiet. Ohälsotalet är 23,3 dagar per

³ Statistisk årsbok för Stockholm 2013. Uppgifterna avser 2012 om inget annat anges.

⁴ Uppgiften avser 2010.

⁵ Exklusive familjer som saknar inkomst. Avser 2010.

person i befolkningen. Ohälsotalet är beräknat på sjukpenning, rehabilitering och sjukersättning.

Utredningsenheten barn och unga

Den sociala barn- och ungdomsvården ingår i Avdelningen för individ och familjeomsorg. Målgruppen är barn och ungdomar 0-18 år och deras familjer. Enhetens uppdrag är att utreda barn och ungdomars behov av skydd, stöd och insatser. Enheten leds av en enhetschef och är indelad i en mottagningsgrupp, två barngrupper och två ungdomsgrupper som i sin tur leds av fem gruppledare.

Barngrupperna består av sammanlagt 12 socialsekreterare som ansvarar för sociala barnavårdsutredningar samt uppföljning av insatser för barn och ungdomar 0-12 år och deras familjer.

Ungdomsgrupperna består också av 12 socialsekreterare med ansvar för utredning och uppföljning av insatser till ungdomar 13-18 år och deras familjer.

Mottagningsgruppen har fem socialsekreterartjänster. Gruppen ansvarar för mottagandet av inkommande information som rör enhetens verksamhetsområde och handlägger de s.k. förhandsbedömningarna.

Under 2012 inkom 2 087 anmälningar till Utredningsenheten barn och unga. 45,7 procent av anmälningarna ledde till att utredning inleddes.⁶ Genomsnittet för staden var också 45,7 procent. Varje utredande socialsekreterare i barngrupperna ansvarade vid tiden för granskningen för 19-21 ärenden, varav c:a en fjärdedel var uppföljnings-/insatsärenden. Motsvarande för ungdomsgruppen var runt 16 ärenden varav drygt hälften var uppföljnings-/insatsärenden.

Socialtjänstinspektörernas sammanfattande analys

Stadsdelsförvaltningen i Hässelby-Vällingby har tagit fram en struktur för arbetet med att införa ett ledningssystem för det systematiska kvalitetsarbetet. Upprättandet av ett ledningssystem är ett krav enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd.⁷ Arbetet med att bygga upp ledningssystemet på enhetsnivå är inte slutfört. Ledningssystemet möjliggör för ledningen att styra

⁶ Paraplysystemet

⁷ SOSF 2011:09.

verksamheten och skapar förutsättningar för medarbetare att delta i det systematiska förbättringsarbetet.

Inom Utredningsenheten barn och unga finns väl beskrivna rutiner för arbetet och uppföljningar i enskilda ärenden sker regelbundet. Systematisk kartläggning av enhetens olika målgrupper behöver utvecklas, likaså arbetet med brukar-medverkan.

Samverkansrutiner finns med Försörjningsstöds- och Vuxenenheterna samt med Familjestödsenheten. Granskningen visar att samverkan med Enheten för funktionsnedsättning behöver utvecklas, vilket också uppmärksammats av ledningen. Rutiner för extern samverkan finns med förskola, skola och flera verksamheter inom hälso- och sjukvården. Dessa kommer ytterligare att stärkas under våren 2014 då lokala samverkansöverenskommelser ska tecknas med skolorna och kring BUS-samverkan.⁸

Rättssäkerhet, likställighet och tillgänglighet riskerar att påverkas om inte stadens riktlinjer och lagstiftningens tidsgränser för förhandsbedömning hålls. Tidsgränsen om 14 dagar för förhandsbedömningen överskreds i en dryg tredjedel av de 77 granskade anmälningarna. Tiden förkortades dock märkbart efter att den nya lagstiftningen införts vid årsskiftet 2012/2013. Möte med barnet tillsammans med vårdnadshavare förekom i 14 förhandsbedömningar och möte med barnet enskilt i tre. Barnkonventionen kan utgöra ett stöd i arbetet med att öka barnets möjlighet till information och delaktighet under förhandsbedömningen. En avvägning av vad som är barnets bästa måste dock alltid göras. I drygt en fjärdedel av de granskade förhandsbedömningarna var ställningstagandet/ beslutet att inte inleda utredning tveksamt enligt socialtjänstenspektörernas bedömning.

I flera utredningar var barnet och barnets situation väl beskriven. Några utredningar och analyser var föredömliga, liksom LVU-ansökningarna. I knappt hälften av utredningsdokumenten framgick det att barnet fick relevant information eller så var det dokumenterat att barnet inte fått information. Här behöver ett utvecklingsarbete ske som också innefattar ett klarläggande av barnets och vårdnadshavarens inställning till utredning, planerade insatser och beslut.

För att kunna ge barnet relevant information och göra barnet delaktigt i utredningen behöver socialsekreteraren vanligtvis träffa barnet mer än en gång. Detta prioriteras inte alltid under utredningsarbetet. Även användandet av utredningsplaner och konsultationsdokument behöver utvecklas.

En femtedel av utredningarna utmynnade i bedömningar som tenderade att inte motsvara de behov barnet hade utifrån vad som framkommit i utredningen, enligt socialtjänstinspektörerna. Av dokumentationen framgick det inte om föräldrarna tackat nej till föreslagen insats, eller om det enbart var socialtjänstens bedömning. Konsekvenserna för barnet behöver framgå.

Personalomsättningen är och har under en längre tid varit hög. Vakanshållning, svårigheter att rekrytera erfaren personal samt ett ökat inflöde av anmälningar om barn som far illa eller riskerar att fara illa har påverkat den psykosociala arbetsmiljön. I de enkäter som socialsekreterarna besvarat i samband med granskningen framkommer en oro för att inte kunna arbeta för barnets bästa och barnets rättigheter i tillräckligt hög utsträckning. Under ärendediskussionerna kunde en stämning av uppgivenhet noteras hos personalen.

Sammanfattningsvis visar granskningen att arbete pågår för en kvalitetssäkrad social barnvård, men att behov av fortsatt utveckling finns. Den psykosociala arbetsmiljön behöver uppmärksammas. En hög personalomsättning och stor arbetsbelastning riskerar alltid att påverka arbetet och möjligheterna för de sociala tjänsterna att svara mot de mål om god kvalitet som lagstiftningen föreskriver.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Granskningsresultatet har återkopplats till ledningen för Hässelby-Vällingbys sociala barn- och ungdomsvård. Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner socialtjänstinspektörernas rapport om granskning av myndighetsutövningen inom den sociala barn- och ungdomsvården vid Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning samt att rapporten överlämnas till stadsdelsnämnden.

Bilaga

1. Granskning av sociala barn- och ungdomsvården vid Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning.